

Actualiteitsnota Israël-Palestina, 15 september 2020

Nadat potentiële formele annexatie maandenlang de politieke agenda domineerde van het Israëliisch-Palestijns conflict, schoof een verrassingsakkoord tussen Israël en de Verenigde Arabische Emiraten, de kwestie bruusk van de tafel. Terug naar af. Voor de Palestijnen verandert er immers weinig want *de facto* gaat annexatie onverminderd door. In Oost-Jeruzalem zelfs sneller dan ooit. Maar de V.A.E., op de voet gevolgd door Bahrein, gooien met dit akkoord wel één van de belangrijkste onderhandelingskaarten van de Palestijnen te grabbel: normalisering met de Arabische staten in ruil voor een einde aan de bezetting en een onafhankelijke Palestijnse staat. Het akkoord biedt broodnodige respijt aan de belaagde Premier Netanyahu die naast zijn juridische en politieke perikelen ook te maken krijgt met sociale onrust én een niet onder controle te krijgen pandemie. Ook op de Westelijke Jordaanoever slaat de tweede corona-golf veel harder toe dan de eerste. Gaza verloor eind augustus de strijd om het virus uit de strook te houden en dat te midden van een opflakking van het geweld en het afsluiten van de aanvoer van goederen en brandstof. De situatie voor de 2 miljoen mensen in Gaza wordt elke dag minder houdbaar.

Broederlijk Delen dringt er daarom bij België en de Europese Unie (EU) op aan om de volgende maatregelen te nemen:

- Het akkoord tussen de V.A.E., Bahrein en Israël terughoudend te verwelkomen en te wijzen op het respect voor het Internationaal Humanitair Recht, de relevante VN resoluties en de internationaal afgesproken parameters mbt het Israëliisch Palestijns Conflict.
- Binnen de E.U. te ijveren opdat de EU het voortouw neemt in het heropstarten van geloofwaardige onderhandelingen tussen Israëli's en Palestijnen om een rechtvaardige en duurzame oplossing te vinden voor het conflict.
- Israël niet belonen voor het opschorten van de annexatieplannen. In geen geval kan het aanleiding zijn om de EU-Israël Association Council die sinds 2012 niet heeft plaatsgevonden, bijeen te roepen.
- De dramatische humanitaire situatie in Gaza opnieuw prominent op de Europees-Israëliische agenda te zetten en er bij Israël op aan te dringen de blokkade op te heffen. Op korte termijn voor de nodige humanitaire en medische goederen om de Covid-19 crisis het hoofd te bieden.

Meer informatie: Katelijne Suetens, katelijne.suetens@broederlijkdelen.be, 0484/624406

1. Vrede voor vrede? Het akkoord tussen Israël, de Verenigde Arabische Emiraten en Bahrein

Op 13 augustus bereikten Israël en de V.A.E. het **Abraham Accord**. Op 11 september volgde de aankondiging van een gelijkaardig akkoord met Bahrein. Daarmee zijn de V.A.E. en Bahrein, respectievelijk het derde en vierde, Arabische land na Egypte (1979) en Jordanië (1994) om de relaties met Israël te normaliseren. In ruil schort Israël haar plannen om delen van de Westelijke Jordaanoever formeel te annexeren op. Of opschorten ook afstellen is, blijft onduidelijk. De V.A.E. beweren dat zij garanties hebben van Israël en de V.S. dat annexatie van de tafel is. Premier Netanyahu blaast warm en koud over het onderwerp, al naargelang zijn toehoorders. Het annexeren van de Jordaanvallei en de grote, illegale, nederzettingen op de Westelijke Jordaanoever, kreeg groen licht in het Trump vredesplan voor de regio en was de belangrijkste verkiezingsbelofte van Premier Netanyahu. Het was ook één van de hoofdpunten van het regeerakkoord dat in maart onderhandeld werd met de Blue & White partij van co-Premier Benny Gantz. Netanyahu zag een uitgelezen kans om de soevereiniteit van Israël uit te breiden

in de maanden voor de verkiezingsstrijd in de Verenigde Staten zou losbarsten. Echter de corona-crisis, het gebrek aan voorbereiding voor dergelijke drastische stappen, de druk vanuit de internationale gemeenschap, de aarzeling bij een deel van het Trump team en de oppositie van radicale kolonisten, die het voorstel niet verregaand genoeg vonden, deden ook Netanyahu aarzelen. Daar bovenop kwamen de aanhoudende protesten in Israël tegen de voor corruptie aangeklaagde premier.

Het verrassende akkoord met de V.A.E. en Bahrein, dat vandaag wordt ondertekend in Washington, moet vooral gekaderd worden in de herverkiezingsstrategie van President Trump. Daarnaast is het ook een poging van de leiders van Israël en de V.S om de aandacht af te leiden van hun falende aanpak van de corona-crisis. Wat er in het akkoord staat is tot op vandaag niet duidelijk. Premier Netanyahu heeft, noch zijn regering, noch het parlement geïnformeerd of geconsulteerd, waarmee hij zich op democratisch glad ijs begeeft. Het lijkt in de eerste plaats een economisch akkoord met bijzondere aandacht voor militaire aankopen meer bepaald het recht van de betrokken Golfstaten om geavanceerd militair materiaal uit de V.S. en Israël aan te kopen. De deal een vredesakkoord noemen is dan ook bijzonder cynisch.

Meerdere commentatoren merkten op dat Israël beter vrede zou sluiten met degene met wie het een conflict heeft, met name de Palestijnen. Vrede sluiten met een land waar je geen conflict mee hebt en waar je al jaren onder de radar relaties mee onderhoudt, is geen grote verdienste. Vrede voor vrede – is het nieuwe normaal, herhaalde de regering Netanyahu in de dagen na het akkoord met de V.A.E. Wat de toehoorder hierbij vooral moest verstaan was: land voor vrede, is van de baan. Het akkoord ondermijnt inderdaad de belangrijkste eis van het Arabisch vredesinitiatief van 2002, namelijk normalisering van de relaties van de Arabische landen met Israël in ruil voor de oprichting van een Palestijnse staat binnen de grenzen van 1967 met Oost-Jeruzalem als hoofdstad. Land voor vrede, was ook het basisprincipe van de Oslo-akkoorden. Doordat 2 Arabische landen -vrede voor vrede- als nieuwe regel hebben aanvaard, wordt deze consensus ondermijnd. Dat bleek al meteen toen de Arabische Liga¹ op 9 september er niet in slaagde om een resolutie van de Palestijnse Autoriteit aan te nemen waarin de normalisatieovereenkomst tussen Israël en de V.A.E. werd veroordeeld. Voor de leiders van een aantal Arabische landen is het recht op zelfbeschikking van de Palestijnen en een onafhankelijke Palestijnse staat, ondergeschikt geworden aan economische en militaire belangen.

Europa doet er in elk geval goed aan dit akkoord met de nodige terughoudendheid te verwelkomen en absoluut te vermijden Israël te belonen voor het opschorten van de annexatieplannen. Immers *de facto* gaat de annexatie onverminderd verder en de rechten van de Palestijnen worden nog even flagrant geschonden als voor formele annexatie in maart dit jaar zijn intrede deed op het politieke toneel. Berichtgeving over het eventueel heropstarten van de EU-Israël Association Council die sinds 2012 niet meer plaats vond, zijn verontrustend. De situatie op het terrein is sinds 2012 enkel verslechterd en verder geëvolueerd richting het onmogelijk maken van een twee-statenoplossing.² De EU mag niet meegaan in de Israëlische strategie van het steeds opnieuw verzetten van de grenspalen.

1 <https://www.timesofisrael.com/in-blow-to-palestinians-arab-league-refuses-to-condemn-israel-uae-deal/#gs.fjetry>

2 <https://www.ochaopt.org/data/demolition>

2. Gaza in het donker

Augustus kende een nieuwe opflakking van de cirkel van geweld in en rond Gaza. Hamas oordeelde dat Israël zich niet langer aan de afspraken van het voorgaande akkoord hield en zag het moment opportuun om Israël onder druk te zetten. Militanten stuurden brand-ballonnen en raketten richting Israël. Israël reageerde met tientallen bombardementen en aanvallen op militaire doelwitten. Maar tegelijk sloot Israël ook de Kerem Shalom grensovergang, de centrale toegang voor commerciële goederen en brandstof, voor alle, behalve essentiële, humanitaire goederen, af. Brandstof is cruciaal om de elektriciteitscentrale van Gaza te laten draaien. Op 18 augustus werd de centrale stilgelegd en gedurende 2 weken hadden Gazanen, in de heetste maand van het jaar en tijdens een complete lockdown amper 2 à 4 uur elektriciteit per dag. De impact op de toegang tot drinkwater en het functioneren van ziekenhuizen, levensbelangrijk omdat Covid-19 zich sinds eind augustus snel verspreid onder de bevolking van Gaza, is nefast. Onze partners dienden eind augustus [een dringend verzoek](#)³ in bij het Israëlische Hooggerechtshof om de Kerem Shalom crossing te openen. Begin september werd, andermaal dankzij bemiddeling van Qatar, een akkoord bereikt. Het is twijfelachtig dat dit langer dan enkele weken of maanden zal standhouden en ondertussen gaan de levensomstandigheden van de meer dan 2 miljoen Gazanen verder achteruit. De cijfers zijn dramatisch. Meer dan de helft van de bevolking van Gaza leeft onder de armoedegrens en 75% is afhankelijk van humanitaire hulp, 68% is voedsel onzeker en 69% van de jongeren is werkloos. 95% van de bevolking heeft geen toegang tot drinkbaar water.⁴ De Israëlische restricties hebben een vernietigende impact op de economie en het algemeen welzijn van de bevolking. De internationale gemeenschap, de EU in het bijzonder, lijkt Gaza echter te vergeten. Nochtans is de nu al meer dan 12 jaar durende blokkade van 2 miljoen mensen in Gaza een collectieve bestraffing en dus in strijd met het internationaal humanitair recht. De maatregelen zijn geenszins te rechtvaardigen in het licht van Israëls veiligheidsbepoelingen. Integendeel ze leiden tot meer frustratie en radicalisering en ondermijnen elke poging om tot een constructieve oplossing te komen. Ook het Israëlische militaire en veiligheids-establishment wijst regelmatig op het gevaar van het kruitvat dat Israël zo zelf in stand houdt aan haar grens. De beslissing om de blokkade van Gaza al dan niet op te heffen is louter een politieke beslissing van de Israëlische overheid. De Europese Unie moet Gaza daarom opnieuw prominent op de agenda zetten en Israël onder druk zetten om de blokkade volledig op te heffen en het mensonterende bestaan van de meer dan 2 miljoen inwoners van Gaza weer te laten evolueren naar een normaal leven in veiligheid en waardigheid. Daarnaast moet de Europese Unie alles in het werk stellen om de democratische legitimiteit van het Palestijnse leiderschap te herstellen door alle betrokken partijen aan te zetten tot verzoening en het houden van verkiezingen. De kleine stappen of gestes die daartoe door de partijen worden gezet moeten maximaal gesteund worden.⁵

3. Een hete zomer voor premier Netanyahu: de Balfour protesten

Sinds het begin van de zomer wordt er wekelijks geprotesteerd aan de ambtswoning van Premier Netanyahu in Balfour street te Jeruzalem en op grote kruispunten in het hele land. Aanvankelijk eisten de, voornamelijk oudere, manifestanten het aftreden van hun voor corruptie aangeklaagde premier. Naarmate de tweede golf van covid-19 aan kracht won en steeds meer mensen werkloos⁶ werden groeide de groep manifestanten gestaag, vooral met jonge mensen

³ <https://gisha.org/updates/11516>

⁴ Oxfam, May 2020, briefing note. Shifting vulnerabilities: the faces of the ongoing crisis in Gaza.

⁵ <https://daysofpalestine.ps/post/14959/Palestine-seeks-to-set-date-for-elections-before-end-of-2020-official>

⁶ Werkloosheid in Israël overschrijdt momenteel 20%

die het gebrek aan leiderschap in de crisis, het gebrek aan overheidssteun en het ondermijnen van de democratie aanklagen. De betogers verwijten Netanyahu teveel bezig te zijn met zijn persoonlijke politieke overleven en te weinig met het beheren van de crisis. Het is sinds de protesten in 2011 tegen de levensduurte geleden, dat er in Israël zo'n sociale onrust heerste. De manifestanten blinken uit in creativiteit⁷ en de betogingen verlopen grotendeels rustig en vreedzaam. De economische malaise door covid-19 maar ook de gestage afbouw van de democratische instellingen van Israël en de evolutie naar een illiberale staat baren de manifestanten grote zorgen. Het lijkt er niet op dat de betogingen snel zullen afnemen in kracht.

4. COVID-19, Gaza verliest de strijd tegen verspreiding onder de bevolking, Israël en de Palestijnse autoriteit krijgen de pandemie niet onder controle

Sinds het coronavirus haar intrede maakte in de wereld heeft men in Gaza getracht het virus buiten te houden en zich tegelijk voor te bereiden op het moment dat verspreiding onder de bevolking, in wat één van de dichtstbevolkte gebieden ter wereld is, onvermijdelijk zou zijn. De strikte isolatie van Gaza, het gevolg van de al meer dan 12 jaar durende Israëlische blokkade, speelde in het voordeel van de lokale autoriteiten. Alle personen die Gaza binnenkwamen werden verplicht 21 dagen opgenomen in één van de in allerijl opgetrokken quarantaine-centra. Gedurende maanden verliep dat goed, maar op 25 augustus werden er dan toch 4 besmettingen vastgesteld onder de brede bevolking in één van de vluchtelingenkampen. Er werd onmiddellijk een volledige lockdown ingesteld in de hele Gazastrook. Binnen twee weken steeg het aantal besmettingen naar bijna 2.000. Het gezondheidssysteem in Gaza, uitgeput door de blokkade, is zeer slecht uitgerust om een volledige uitbraak het hoofd te bieden en kan slechts enkele tientallen ernstige gevallen verzorgen. De socio-economische impact van de lockdown op de reeds sterk verarmde en verzwakte bevolking is groot en onmiddellijk. Onder deze uitzonderlijke omstandigheden moet de Europese Unie eisen dat de Israëlische regering onverwijld de restricties op de invoer van alle nodige medische en humanitaire hulpgoederen opheft. Europa en België moeten ook bijkomende middelen vrijmaken voor het [COVID-19 Revised Response Plans](#) om bij te dragen aan de strijd tegen het virus en de socio-economische gevolgen te verzachten.

Ook in Israël en op de Westelijke Jordaanoever, waar eind juni een tweede coronagolf opkwam, krijgt men de epidemie niet onder controle. De curve voor beide gebieden blijft in stijgende lijn gaan en is verschillende malen hoger dan de curves tijdens de eerste golf, die kordaat werd aangepakt. Dagelijks komen er in Israël nu meer dan 4000 nieuwe gevallen bij, in bezet Palestijns gebied tussen 700 en 900. Het dodental sinds maart blijft in Israël en bezet Palestijns gebied relatief laag, respectievelijk 1111 en 250 maar neemt nu snel toe. In Israël is het virus disproportioneel aanwezig in ultraorthodoxe Joodse en Arabische steden. Samen met de snel verslechterende economische situatie en het erg geladen politiek klimaat, maakt het de taak voor de aangestelde coronavirus-tsaar Prof. Ronni Gamzu, niet eenvoudiger. Elke voorgestelde maatregel draait uit op politiek gekrakeel. Nadat de Israëlische overheid er niet in slaagde om lokale lockdowns in getroffen steden in te voeren,⁹ gaat het land als eerste in de wereld, vanaf vrijdag voor een tweede keer in algemene lockdown.

⁷ <https://www.nytimes.com/2020/08/13/opinion/israel-protests.html>

⁸ <https://www.ochaopt.org/content/covid-19-response-plan>

⁹ <https://www.haaretz.com/israel-news/premium-coronavirus-czar-threatens-new-restrictions-on-red-cities-holiday-lockdown-1.9124621>